

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCCXX. Multati socius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

cia accusationis. Dum ego ago meo iudicio, dic legem, qua vindicari potest utrumque. Nempe hoc inter alia dictum est, Quam causam dandi veneni filio meo habui? adultera non eram. Illic videbimus, illic reddemus rationem. Nec te hoc fefellit. Sed naturalis improbis hominibus dilationis est cupiditas: hic infamiae vides poenam. Quid autem fama ad te, aut opinio? Sed occurrunt illae cogitationes. Quæretur de adulterio, & quæretur diu, & extrahet iudicium, sicut adhuc extrahit, ut sequatur adulterii poenam alia subscriptio, alii iudices, & alia sortitionis fortuna. Interim, ut nihil artes valeant, multum fata possunt: multum citra scelus quoque impedimenti per se ipsa mortalitas affert. Ut nihil profit, vixero: & tamen, quod mihi vita ipsa jucundius est, tam diu superstes testi vixero.

CCCXX.

Multati socius.

SOCIORUM COMMUNIA SINT DAMNA ET LUCRA. Ex duobus sociis alter in civitate erat, alter peregre. Cum bello laboraret civitas, decrevit ut intra certum diem reverterentur qui abessent: qui non venisset multaretur publicatione bonorum. Exacta est pars à presente negotiatore absentis. Reversus ille partem petit reliquorum bonorum.

S E R M O.

Sæpe vobis dixi, quomodo ad inveniendum statum facillime perveniretis. qui sint, omnes novistis. Primum singulos repetite: sub-

latis

vera hæc non declamantis, sed interpretis, ut alia pleraque, quæ latiore intervallo adnotavimus. Filium igitur orationis, ut brevior sit, Quintilianus interrumpit, & locos duntaxat discipulis ostendit. hic affectus (inquit) movere oportet: eo uti argumento: talia hic apponere: narrandis indicis hujus accusationis, ita quodammodo exordiri, Dum ego ago meo iudicio: dum legem recito qua vindicari potest adulterium: vel, dum cito testem qui vindicare aut iudicare potest utrumque, & patrem & matrem videli-

cet, ream alteram, accusatorem alterum, &c. reliqua persequentur ex themate discipuli, hoc modo: Dum ego ago, &c. cum solus filius testis esset, inier moras adolescens ambiguis signis crudelitatis & veneni moritur. hunc locum ita, ut possum, elucido. si quis quid melius habeat, afferat. Idem.

I Cui debemus, illic reddemus rationem. J Apud Quæstorem adulterii, quæremus illud, an adultera fueris: hic vero non debemus, ubi de parricidio quæritur, Idem.

latis his quos certum erit non esse, inter residuos quaeremus: quaerendi ante via haec erit. Videamus quid proponat petitor, quid ille respondeat possessor, vel reus: ex eo quaestio nascitur: ea nobis demonstrabit. Neque hoc dico, quid primum dicat petitor, quid ille respondeat, non enim ex prima quaestione ducendus est status, sed ex potentissima. Videndum erit, an post divisionem socii sint.

DECLAMATIO.

SOCIORUM DAMNA ET LUCRA COMMUNIA SINT. Fortasse videri potest supervacuum, laudare legem. Nam & apparet prudentissimos majores & constitutores hujus civitatis, sapienter rogasse: & cum hoc jure civitas tam diu usa sit, jam approbatum est. Veruntamen causa exigit, ut aequitatem quoque legis intueamur: non ut vos religiosius judicetis, sed ut appareat quam improbe socius meus faciat. **SOCIORUM COMMUNIA DAMNA ET LUCRA SINT.** Sacra res est & quaedam fraternitas propositorum animorum. Confortes enim potest facere casus: caeterum quidem cum duo homines omnes fortunas suas contulerunt, omnes casus miscuerunt; unum quoddam factum est: quid est justius, quam compositum patrimonium¹ habere conditione unius societatis? hoc enim est unitas. Vides ergo & damna & lucra communia esse debere, & nihil non aequum est, quod utrique parti scriptum est.² Eventus nos deduxit. Sed de sociis loquor idem agentibus, illud suo loco imputabo, quod hic domi semper & custos tantum pecuniae fuit. Ego sum

¹ Et quaedam fraternitas propositorum animorum.] Arodius: Sacra res est unitas & quaedam fraternitas propinquorum animorum. Aliis dat propositis, ut ex margine eo fluxerit, quemadmodum loquitur. Scribe: Sacra res est & quaedam fraternitas conjunctio bonorum. Vel consortium bonorum. Gronovius.

² Habere conditione unius societatis.] Fortasse: quid est justius quam compositum patrimonium habere conditionem unius?

Societatis (hoc est, unitatis) vides ergo & damna. Idem.

³ Eventus nos deduxit.] Arodius majusculis literis, Eventus deducit: quasi scriptum hoc in lege aut pacto societatis fuisset. Ego tentabam: & damna & lucra communia esse debere, & nihil non aequum esse utrique parti. Sequitur obiectio partis diversae: Sed de sociis scriptum est loco eodem agentibus: eventus nos deduxit. Responder: Illud suo loco imputabo, &c. Idem.

sum ille, qui longas terras & ignotas regiones peragravi, ego ille qui tam longe abieram, ut in patriam redire non possem. Ex hac igitur lege postulo, ut communia sint, ¹ quæ in bonis sunt, ut dividantur. Quid ais? periisse patrimonii partem, & mihi periisse: adjicis mea culpa periisse. Omnia hæc interim confiteri libet: commune tamen damnum est: Negat hoc esse damnum; & pœnæ nomen imponit. Ego porro, Damnum existimo esse amissionem eorum, quæ habueris: neque enim veniet in dubitationem, quin amiserimus aliquid ex his, quæ habebamus. Hic pœnam appellat. possum non negare, cum & ipsa pœna damni genus sit. Nam mihi ex hoc, quod plerisque criminibus pecuniæ pœna imponebatur, ² appellata etiam ipsa Damnatio videtur. Ablatum est aliquid mihi, sane etiam confitear: quid interest quomodo ablatum est? Ego perdidit. Nam & si latro abstulisset, ³ mihi abstulerat: & si in piratas ego incidissem, mercator ego amiseram, peribat hoc utrique nostrum. Quid si etiam pœnæ id genus est, ⁴ quod casus attulit? sane enim feramus hanc tuam finitionem, ut damnum credamus esse fortuitam amissionem, putemus esse fortuitam rerum amissionem, damnum, quid tam fortuitum potest esse, quam quod accidit? Non enim lege vetere, & ante profectioem meam scripta, & quam ego nosse possem, & in quam mea culpa incidere. Quid fortuito accidit? bellum quid fortuito accidit? ignorantia mea, non est tale, quale si in furto deprehensus, ⁵ quadruplo damnatus essem. Tu enim diceres: noveras damnum, noveras legem: vitio tuo incidisti in hanc. Hæc non eo pertinent, quo genere damni afflictus sim. Nam si naufragium fecissem, diceres, vitio tuo, navigabas enim:

& spo-

¹ Quæ in vobis sunt.] Lege: quæ in bonis sunt. Arodius.

² Appellatio etiam ipsa damnatio.] Appellata. Idem.

³ Mihi abstulerat.] Forte: nam & si latro abstulisset, utrique abstulerat. Gron.

⁴ Quod casus attulit.] Credo, abstulit. Idem.

⁵ Quadruplo damnatus essem.] Cur non quadrupli. Sed & bene damnari pecunia, capite. Idem.

& spoliatus essem à latronibus, diceres, vitio tuo, parum diligenter custodiebas. ¹ Quotumquodque damni genus est, cui non applicari reprehensio possit? Si mancipiorum mortes sunt, parum curasti, medicinam non adhibuisti. Hoc habent gravissimum damna, quod vix ulla sine poenitentia sunt. Ergo tunc quoque si vitio meo factum esset, si lege vetere, damna tamen communia erant.

CCCXXI.

Invicem venefici frater & medicus.

Fratres confortes, inimici esse cœperunt: diviserunt. Alter ex his medicum instituit hæredem, postea redierunt in gratiam. Is qui medicum amicum habebat, cum cœnasset apud fratrem, & domum rediisset, dixit suspicari se, venenum sibi datum: respondit medicus, potionem se daturum remedii, & dedit: qua epota ille decessit: invicem se reos deferunt veneficii, frater & medicus.

DECLAMATIO.

ETiam si causa unius hodie agnoscitur, tamen cum eum de cuius morte agitur, constet veneno periisse, idque inter duos litigantes conveniat, alter utriusque eum veneno periisse: ita committenda utrinque causa est, ut non minor nobis defensionis, quam accusationis habenda sit ratio. Itaque etiam si dolor fratris amissi & conditio iudicii quos accuso, ² hoc videtur exigere primum ac pene solum, ut ea quæ objeci, probem: ignoscetis tamen mihi, si primam defensionis meæ putavero habendam esse rationem: neque hoc eo tantum, quod pertinet ad pudorem hodie meum: sed eo etiam, quod plus auctoritatis habiturum me in accusatione scio, si ad illam innocens venero. Quæritur ergo, iudices, venenum ego fratri dederim, an iste alieno. Non me fugit nomen, quo utitur, amicus. Et rogo sciatis, iudices, de hoc ipso quæri hodie, an amicus fuerit. Sine dubio etiam si certa utriusque nominis fides esset,

¹ Quotum quodque genus damni.] Lege: Quotumquodque. Debetur hæc emendatio Briffonio nostro. *Ærodius.*

² Hoc videtur exigere.] Lege: videtur, Gronovius.